

20.01.2010 15:45

Zdenko Ivanušić: Jazz je način života – životna improvizacija

Razgovor sa saksofonistom i skladateljem čiju je skladbu "Four Odd" Jazz.com uvrstio među deset najboljih trackova u 2008. godini, a upravo je objavio svoj novi CD "Free Fall"

Vid Jeraj

Zdenko Ivanušić rođen je u Zagrebu 1967. godine. Diplomirao je saksofon na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Član je hrvatske glazbene scene od 1990, vođa vlastitih sastava i tražen gost u različitim ansamblima i sastavima.

Povodom izlaska novog albuma *Free Fall* krajem prošle godine (čiju ćete recenziju moći pročitati sutra na Jazzinu) osvrćemo se kroz razgovor na Ivanušićevu karijeru, ali i stanje na hrvatskoj jazz sceni.

Imao si prilike proći kroz sve scene jazza u Zagrebu. Publika koja to prati možda toga nije ni svjesna, da supostoje, a ti sviraš i swing i mainstream i modern!

Jazz scena u Hrvatskoj je uglavnom podijeljena na više generacija koje njeguju određeni stil u jazzu. Tako da imamo najstariju generaciju (umirovljeni glazbenici, hobisti, ali čak i mladi glazbenici koji tek počinju) koja djeluje pri Big Bandu Hrvatskog glazbenog zavoda i njeguje uglavnom swing, mada smo u tom bandu i mi mladi počinjali (i još uvijek počinju) sa big band iskustvima. Nadalje imamo srednju i mladu generaciju čije se zanimanje kreće od free jazza, preko be-bopa pa do smooth jazza...

Najvažnija institucija koja se pojavila u hrvatskom jazzu još 2002. je HGM Jazz Orkestar koji djeluje u sklopu Hrvatske glazbene mladeži, a vodi ga poznati austrijski bandleader Sigi Feigl. Orkestar je nastao na poticaj mlade generacije jazz-glazbenika koji su htjeli sustavno i kvalitetno obrazovanje u jazzu (budući da nema mogućnosti za obrazovanje preko institucija u školstvu – glazbene škole, akademija...). Na kraju je taj jazz orkestar odigrao ulogu kao nukleus za formiranje jazz-glazbenika koji su danas u velikom dijelu nosioci hrvatske jazz-scene. Kroz taj orkestar prošli su mnogi glazbenici, ne samo iz Hrvatske već i iz Slovenije, Austrije, Makedonije, Srbije... I meni je bila čast što sam bio član i *lead* altist tog orkestra od njegovog osnutka do 2006. godine, kad sam osjetio da je vrijeme da moju *alto chair* preuzme netko mlađi.

Spada li, onda, i HGM Jazz Orkestar na "scenu" hrvatskog jazza?

HGM definitivno spada u hrvatsku jazz scenu bez obzira što u njemu sviraju mladi glazbenici i iz drugih zemalja u regiji koji su uvijek dobrodošli. Zapravo možemo biti ponosni što je HGM Jazz Orkestar Zagreb postao centar u koji ti glazbenici dolaze svirati i učiti glazbu. Bez obzira što puno njih studira na akademiji u Grazu, Klagenfurtu... Jedini problem je, pak, što trenutno u sekciji saksofona imamo samo jednog člana iz Hrvatske.

Koja je tvoja osobna satisfakcija i pozicioniranost - u stvarnom i virtualnom svijetu?

Budući da sam veliki dio svog života uložio u glazbu, ipak sam dobio neku satisfakciju kroz neka priznanja u glazbenom svijetu (globalno) kroz pozitivne kritike mojih albuma i kompozicija, tako da je npr. jazz kritičar Scott Albin moju skladbu «Four Odd» uvrstio među deset najboljih trackova u 2008. godini na [Jazz.com](#). Zapravo, te kritike su mi najveća satisfakcija.

Uglavnom si ignoriran kao skladatelj od platformi za džez u Hrvatskoj, govoreći o produkcijama HDS-a i KSET-a&TD-a...

Ignoriran ili ne ignoriran, ja ću i dalje raditi ono što mislim da je dobro i onako kako mislim da ja to najbolje mogu. Organizatori festivala, vlasnici klubova, i ini, uglavnom svi znaju za mene i moja glazba je svima dostupna preko mojih albuma, web stranica ili živih svirki. Ja mogu nekom ponuditi svoj ansambl za nastup, ali ne mogu niti ne želim nikog natjerat da me zove na svoj festival ili klub. Dosad sam svirao po cijeloj Hrvatskoj i u inozemstvu sa svojim ansamblima i ima veliki broj organizatora koji me vole čuti na svojim manifestacijama.

Što si to "puno" naučio od velikih glazbenika?

Kao prvo, naučio sam puno o profesionalnom odnosu prema glazbi... Znači, ništa ne dolazi samo od sebe, nego treba marljivo vježbati i učiti bez obzira na kojem se trenutno nivou nalazite. Konkretno, profesionalizam ne uključuje npr. beskrajni broj proba za nastup nego se podrazumijeva da svi kvalitetno čitaju note ili su unaprijed navježbali materijal tako kad se počne raditi, može se posvetiti glazbenom dijelu (dinamike, tempa i sl.), a ne rješavanju tehničkih problema, i naravno, da je svima stalo do toga što rade. S tehničke strane vezane uz saksofon (ton, tehnika, fraziranje) sam naravno najviše naučio od saksofonista među njima, Menze, Oatsa, Mintzera (s Liebmanom nisam svirao ali sam imao priliku razgovarati nekoliko sati uz ispijanje medica). Stvar je jako jednostavna, kada ti je objasni netko tko zna i potpuno razumije kako se nešto mora raditi odnosno svirati. U pravilu, što se radi o većem znalcu, ili većem glazbeniku, jednostavnije je i ležernije raditi s njima - što naravno, ne znači nikakve kompromise u glazbenom smislu.

Koji su tvoje veze s glazbom u djetinjstvu i uoči dolaska u Zagreb u Draganićima? Jesi li džez upoznao kroz klasu saksofona na Muzičkoj akademiji?

Budući da sam odrastao u maloj sredini, gdje nisam imao nekih kontakata s jazzom, osim kroz nekoliko ploča (Johnny Hodges, Coleman Hawkins, Grover Washington Jr.) koje sam uspio kupiti dok sam pohađao srednju glazbenu školu u Karlovcu, jazz sam sustavno počeo slušati tek kad sam došao u Zagreb 1989. godine, tek na studiju klasičnog saksofona... Neki od kolega s kojima sam tada bio u klasi su se već tada bavili jazzom (iako na akademiji nije ni tada vladala atmosfera koja bi podržala bavljenje jazzom) koji su mi pokazali osnove i uputili me na literaturu.

Među prvim CD-ovima koje sam slušao bili su sastavi Davea Hollanda iz 80-ih u kojima je Steve Coleman svirao saksofon, i Steve Colemanov ansambl Five Elements. U svojem slušalačkom početku, Steve Coleman je na mene (naravno, uz Parkera, Milesa i ostale jazz velikane) svojim tonom i stilom, kako sviranja saksofona tako i kompozicijskim, ostavio dubok utisak.

Nakon što sam diplomirao na akademiji, posvetio sam puno više vremena usavršavanju u jazzu kroz slušanje sve većeg broja velikih jazz glazbenika i studiranje literature koja se odnosi na jazz. Naravno, najviše mi je koristilo sviranje tih godina u raznim bendovima i big bendovima, bez obzira što se nije radilo o vrhunskim sastavima. Tek kasnije kao *lead altist* HGM Jazz Orkestra Zagreb imao sam prilike družiti se i surađivati sa velikim imenima jazz glazbe od kojih sam puno naučio, s Don Menzom, Dick Oatsom, Bob Mintzerom, Randy Breckerom, Bobby Shewom...

Gde su po tebi granice jazza?

Premda je jazz širok pojam, po mom mišljenju ipak postoje neke granice i neke stvari koje ne možemo zvati jazzom. Najbitnija stvar je da je jazz način života i stalno eksperimentiranje s nečim novim, možemo to nazvati životnom improvizacijom. Glazbenici koji se bave jazzom ulažu puno energije u vježbanje i stjecanje novih znanja da bi kad izađu na pozornicu mogli nešto kvalitetno osvjati. Zato me prilično iritira kad vidim da nekakav estradni pjevač objeja jednom u životu neki pjesmuljak (jazz standard) i nazove se jazz glazbenikom ili nazove cijeli album jazz albumom što je totalna prevara. Mislim da je odgovornost na kritičarima i jazz kritičarima da upozoravaju na takve stvari i da jednostavno kada nešto nema veza s jazzom da upozore na to preko svojih kritika u medijima.

Osnovao si izdavačku kuću Zivaldo Records?

Razlog za osnivanje vlastitog labela je mogućnost izdavanja autorske glazbe u kojoj mogu u potpunosti izraziti svoju kreativnost i ideje, te imati potpunu kontrolu nad svojom glazbom, neopterećen zahtjevima tržišta i kriterijima kojima podliježu veće diskografske kuće.

S kojim se kriterijima velikih izdavačkih kuća ne slažeš? Prodaješ li svoje CD-e na koncertima i do kakve interakcije tu dolazi?

Ovo se odnosi samo na velike izdavače u Hrvatskoj, a njihovi su kriteriji da nemaju kriterija. Njima jazz izdanja zapravo služe kako nekakav privjesak njihovim glavnim izdanjima, uglavnom popularne glazbe. Tako da ako imaš sreće da u tom trenutku ultiš u tu roku ili imaš nekog tko će te preporučiti, vjerojatno će ti izdati CD, a možda ga prije nisi niti pokušali. Ja nisam na taj način želio izdavati svoje CD-e. Distribucija mojih CD-a je online (kao fizički CD ili kao download u nekom od digitalnih formata) i naravno prodaja po koncertima, što i najveći jazzeri rade.

Osnovao si svoj kvartet saksofona još prije 10 godina, a riječ je u periodu u kojem si počeo sustavno skladati?

Donna Lee Saxophone Quartet je ansambl kojem sam posvetio veliki dio svoje dosadašnje karijere i u kojem sam skladateljski sazrio, te sam s njim izdao dva CD-a. No, kako sam osjetio malo zasićenje tom vrstom ansambla/zvuka trenutno se više fokusiram na svoj jazz kvartet - Zdenko Ivanušić Quartet.

Mogu li si domaći glazbenici dopustiti da 'stave na led' projekt koji su razvijali 10 godina, i sve usmjere samo na jedan; ili, pak, moraju? U čemu je problem?

Svatoč ima svoj sistem i način rada, tu nema šablone po kojoj se može raditi... Moj sistem je taj da imam uglavnom dva glavna projekta kao leader, jazz kvartet i kvartet saksofona, s kojima radim svoju glazbu na svoj način. Neki put većim intenzitetom pristupam jazz kvartetu, drugi put sam intenzivnije usmjeren na kvartet saksofona. Kada radim s nekim ko sideman, tj. svira tuđu glazbu, pokušavam zadovoljiti njegove/njezine parametre, jer svatko zna najbolje kako njegova glazba treba zvučati, ali ujedno zadržati svoj stil/zvuk.

Je li općenito danas džez elitistička glazba, koja se svira u mjestima u koja zalazi intelektualna elita?

Htjeli mi to ili ne, jazz od pedesetih (a dotad je bio popularna/zabavna glazba) nadalje sve više postaje elitistička glazba. Ne možemo uvijek očekivati da svi razumiju ono što jazzeri sviraju, to bi bilo nemoguće. No bitno je da i oni koji ne percipiraju jazz samo s tehničke strane, već s duhovne strane, ili čak iz snobovskih razloga, postanu jazz publika. Po tom pitanju, stvar je u cijelom svijetu manje-više slična, samo je razlika u raznovrsnosti ponude, veličini tržišta odnosno kulturnom nivou određene sredine i percepciji umjetnosti kao takve.

INTERVJU

20.12.2009.

Napoleon Maddox : Na raskršću džeza i hip-hopa (2)

19.12.2009.

Napoleon Maddox : Na raskršću džeza i hip-hopa (1)

6.12.2009.

Joseph Bowie (2)

5.12.2009.

Joseph Bowie (1)

30.11.2009.

Baptiste Trotignon

18.11.2009.

Elliott Sharp

6.11.2009.

Dragan Tasić

26.10.2009.

Vojislav Pantić : Kompromis i odgovornost

